

Les “obres de misericòrdia” tradicionals que el catecisme ens ensenyava als catòlics eren catorze, –ho recordeu?, set de corporals i set d’espirituals. Les corporals eren: “donar menjar a l’afamat, donar beure a l’asedegat, hostatjar els pelegrins, vestir els despullats, visitar els malalts, socórrer els presos i enterrar els morts”. No n’hi ha cap (tampoc de les espirituals, cf. google) que es refereixi a l’ecologia: la natura, les plantes, els animals, l’aigua, l’aire... no són objectes de misericòrdia, segons la visió tradicional. Només l’ésser humà seria un subjecte digne de misericòrdia.

És important destacar-ho: en la visió cristiana tradicional, l’amor cristià (la virtut central) és cec davant la natura; aquesta, com si no existís, o com si no comptés. L’amor, els sentiments, la relació espiritual... només es concep entre els humans i amb Déu. Tota la resta és escenari. Les plantes, les muntanyes, els animals, l’aigua, l’aire... són “coses”, no tenen ànima ni sensibilitat, no poden inspirar misericòrdia... ni amor ni espiritualitat. Així, la vida cristiana, el cristianisme tradicional, s’ha pogut viure d’esquenes a la natura, totalment al marge de l’amor i la cura del planeta.

Abans del Concili Vaticà II, el paradigma cristià per excel·lència era la “salvació de l’ànima”, per anar al cel després de morir. Allò important era “viure en gràcia de Déu” per tal que la mort ens sorprengués en aquest estat, i així salvar l’ànima. Per això, “el món” era considerat el primer “enemic de l’ànima”. I dir que una persona era “mundana”, o “amant del món”, no era dir-ne res de bo, cristianament parlant. Del món, com més lluny millor, com els anacoretes, els monjos, els religiosos... apartats del món i reclusos en la seva “clausura”.

De l’únic que calia preocupar-se era de la pròpia ànima, i per tant de la vida interior, la vida espiritual, la vida d’intimitat amb Déu... i de viure conseqüentment amb això, practicant les obres de misericòrdia, sempre centrades en els éssers humans, principalment els necessitats.

A l’Església catòlica s’han fundat milers

d’associacions de fidels i de congregacions religioses, totes amb un objectiu o “carisma”, que ha estat gairebé sempre una obra de misericòrdia. Per cada obra de misericòrdia hi ha desenes o centenars de congregacions o ordes religiosos que hi estan compromesos. Però, curiosament, no hi ha cap congregació dedicada com a objectiu o carisma a una “obra de misericòrdia ecològica”, per exemple, a atendre i curar la Terra, el planeta, la puresa de les seves aigües, l’estabilitat del seu clima, la neteja de la seva atmosfera, la recuperació de la capa d’ozó, la contenció de la desertificació, de l’acidificació de les aigües de l’oceà, l’escalfament de la temperatura del planeta... De tot això en poden tenir notícia els religiosos/es, però és quelcom al marge de la seva vocació, quelcom que cau fora de les seves obligacions: ells/es només han descobert les obres de misericòrdia “antropocèntriques”, centrades en l’ésser humà. La resta de criatures... no tenen categoria humana. Descartes deia –i sens dubte això ens ha arribat a nosaltres en l’educació– que les plantes i els animals no eren res més que “màquines”... sense ànima; que es podia ventar una cossa a un gos petaner sense llàstima, perquè no pateixen, no tenen sentiments, només són “màquines”, encara que sembli que es queixen.

¿Com s’explica que una religió pugui passar per la vida sense mirar la natura, només preocupada pels seus congèneres humans, per la salvació de les seves ànimes i pel seu benestar econòmic i social aconseguit precisament mitjançant l’explotació sense misericòrdia de la natura, sense llàstima, sense atenció a les destrosses que causa, ni als desequilibris que ja es deixen veure arreu?

Sens dubte una causa ha estat la “visió” que hem tingut de la natura, la idea de la seva inferioritat, que és un mer afegit d’objectes i materials, quelcom sense ànima, sense consciència, sense subjectivitat i sense dimensió espiritual... destinada exclusivament a servir-nos, i considerada a més com a infinita, que no té límits ni necessita temps per recuperar-se del que extraiem per al nostre servei.

Una altra causa ha estat el nostre *analfabetisme ecològic*: la immensa majoria de la humanitat és totalment ignorant dels processos naturals, de la seva complexitat, de la seva profunda interrelacionalitat, de la seva tendència cap a dalt i cap a dins, cap a la complexitat, la consciència i l'esperit. "Com més cerco en la matèria, més trobo l'Esperit", deia Teilhard de Chardin. La majoria de nosaltres, fins i tot gent culta, ben just si sap res de totes aquestes dimensions que la nova ciència ens revela avui dia.

Actualment sabem que les religions del temps agrari van desacralitzar el món sagrat de la Natura (Pachamama) en el qual vam viure durant tot el Paleolític, un món màgic per l'encanteri de la Gran Deessa Mare. Les religions "agràries" van destronarla, i van entronitzar el Déu masculí "creador": la natura va deixar de ser divina, i va passar a ser només una obra de Déu, que va crear-la per posarla al nostre servei... Això va incapacitar-nos per continuar sentint la natura com a divina, sagrada, i va facilitar-nos cossificar-la i depredar-la, com quelcom profà, sense rellevància espiritual.

Però tot això està canviant:

- La ciència ens descobreix avui una nova imatge del món: un món complexíssim, ple de biodiversitat autogestionada, "emergent", realment inspirat i inspirador; ens descobreix una matèria que és energia, que tendeix a la vida, a la complexitat, a la consciència... filtrada per la ment...

- Cada vegada més persones accedeixen a una sensibilitat ecoespiritual. Arriben a captar el missatge, la vibració espiritual que ens transmet la natura, la sacralitat del misteri diví que es transparenta en aquest cosmos inabastable, en aquesta Mare Terra a la qual cada vegada més sentim que pertanyem, el sentit sobresaltat d'experiència espiritual transcendent dins de la natura.

- Molts de nosaltres estem recuperant la visió de la natura com el nostre veritable temple, la llar natural de les nostres millors experiències religioses, la nostra placenta espiritual.

- Ara ens sentim membres de la "Comunitat de la Vida" que ha emergit d'aquest planeta, aquesta multitud d'éssers vius amb els quals formem un mateix i únic arbre genealògic, una mateixa família,

amb els quals compartim el nostre mateix ADN. Sense fantasia, amb total realisme, ens sabem germans de les plantes, els animals, els minerals... tots formant un mateix cos viu, Gaia!

- Ara ens sentim orgullosos de pertànyer a la Terra, perquè sabem que amb el llarg procés evolutiu de la vida en aquest planeta, amb el conjunt dels éssers vius la Terra arriba a sentir, a pensar, a venerar, a extasiar-se de bellesa i agraïment.

- Cada vegada més persones tenen experiències espirituals profundes en la seva relació/comunió amb la natura. Viuen espiritualment l'amor, la cura i la misericòrdia envers la Mare Terra i amb la seva Comunitat de la Vida, com una experiència de sacralitat. Ja no necessiten llocs separats com a "temples", fora de la natura. Un nombre creixent de persones, de cristians, de religioses... fan "retirs d'espiritualitat ecològica", i viuen amb profunda experiència espiritual l'amor, la cura de la natura, de l'ambient, de la Mare Terra...

Com va declarar el 2012 la Comissió Teològica de l'EATWOT, Associació Ecumènica de Teòlegs/es del Tercer Món (servicioskoinoia.org/relat), han estat les religions principalment les que ens han inculcat la visió que ens ha posat d'esquenes a la natura, i en contra seu. No deixarem d'explotar-la i destruir-la mentre la major part de la població no descobreixi el caràcter sagrat-diví de la natura, i mentre no ens descobrim a nosaltres mateixos com a pertanyents a la natura, mentre no descobrim els animals i tots els éssers vius com a literalment germans nostres, units tots i interrelacionats d'una forma tan profunda com inextricable, en una infinita xarxa de sistemes ecològics que ens fan totalment interdependents, lligats absolutament per al bé i per al mal.

Els cristians diem que necessitem una "conversió ecològica"... En llenguatge del carrer, el que necessita amb urgència la societat mundial és una "revolució cultural ecològica": un recentrar-ho tot –però tot– on realment ha d'estar centrat, en la natura, en la vida, en la xarxa de sistemes que formen el nostre *oikos*, la nostra llar còsmica i espiritual. Només una societat que estigui marcada profundament per la cultura ecològica serà capaç, potser, d'aturar el problema del canvi climàtic. Sense revolució cultural ecològica, no serà possible. □